

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNAST STRANÁCH.

Predplatna cena:
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 " — "
 Na štvrt roka — — 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

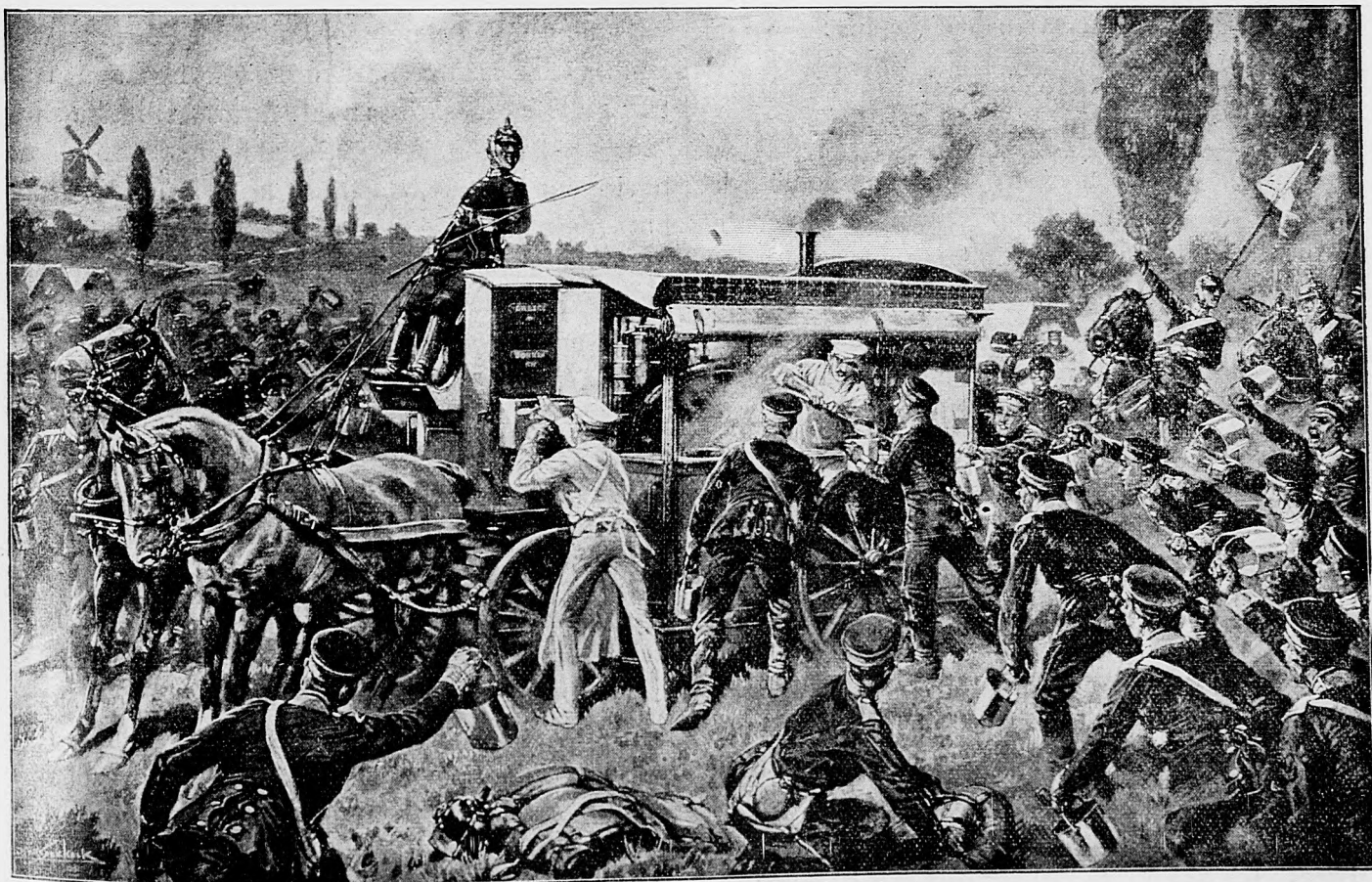
Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak neďavajú.

Pavel Maszarovits.

Kresťanská ľudová strana úverejnila 29. novembra *Vyzvanie* na katolícke obecnstvo krajiny a oslovila všetkých veriacich katolíkov, aby pri civilných sobášoch, ani ako stránky, ani ako svedkovia nepodpisovali zápisnice matrikárom. Toto vyzvanie vzbudilo veľký ruch v istých kruhoch politických a novinári židovskí, freinaurov, socialdemokratov, demokratov a napospol všetkých starých a mladých liberálov v zhrození

sa nad odvážlivosťou kresťanskej ľudovej strany, vtipsovaly v dlhých článkoch, ako treba túto politickú stránku od koreňa vykinožiť, alebo z koalície vyhodit. — Našli sa parlamentári, ktorí týmto cieľom aj u vlády podujali kroky. Konečne predniesli tú záležitosť aj v krajinskom sneme. Naviedli starého Karola *Eötvösa*, ktorý kedysi židov bránil pri processe tisaeslárskom a ten aj interpelloval ministerpredsedu a vzbudil v krajinskom sneme všestrannú veselost. Židia, freimaureri a všetci liberáli nazdávali sa, že

Vojenská kuchyňa na kolesách.

večer 2. decembra na flaku pochovajú kresťanskú ľudovú stranu, po zábavnej prednáške starého Eötvösa, ale zvlášte ako krajinský vyslanec dr. Alexander *Simonyi Semadam* predniesol jeho interpelláciu, prinútení boli nahliadnuť, že proti kresťanskej ľudovej strane ničoho vyvieť nemôžu, lebo ona len jeho veľčenstvom kráľom sankcionované zákony a svätú pravdu zastáva, ako to z celého jej vyzvania vysvitá.

K čomu vyzýva ľud kresťanská ľudová strana?

«*Vyzvanie*» kresťanskej ľudovej strany neobsahuje ani slovíčka proti prítomne právoplatným zákonom. Nevyzývajú sa tu katolíci, aby snemom prijatým a jeho veličenstvom kráľom sankcionovaným zákonom vzdorovali, teda sa im protivili, ich nezachovávali. Ba oproti, kresťanská ľudová strana oslovuje katolíkov, aby zákony tak a v tom smysle zachovávali, ako sú vynesené. Teda ku celkom zákonnej veci vyzýva katolíkov kresťanská ľudová strana. Pre toto zaslúži nie hany a prenasledovania, lež pochvaly a uznania nielen zo stránky katolíkov, lež zároveň aj zo stránky celého obyvateľstva krajinského. O tomto presvedčí sa každý nepredpojatý, spravodlivý človek, keď pováži:

Čo povzbudilo kresťanskú ľudovú stranu k uverejneniu «Vyzvania»?

Známe je ešte z časov neblahej pamäti liberálov, že zákonodar tvom vynesené mnohé zákony a aj nariadenia ministrov, patričné vrchnosti a úradné medzitka sebe alebo nevšímajú, alebo si ich tak vykladajú, ako sa im ľúbi. — S cirkevno politickými zákonami, nadovšetko takrečeni matrikári zachodia dľa ľubovôle. Ako sa z interpellácie krajinského vyslanca *Simonyi-Semadama* na inom mieste tohoto čísla o tom každý presvedčiť môže, tak stránky, ako aj svedkovia pri civilných sobášoch neni sú zákonom viazaní, aby matrikárom zápisnice, teda matriky podpísali. Zákon doslovne a zreteľne hovorí, že pri civilných sobášoch stránky, teda mladých a nevesta, taktiež zvedkovia neni sú povinní matrikárovi zápisnicu podpísať, majú právo podpis odopreť a matrikár povinný je také odopretie podpisu v zápisnici poznačiť, do poznámky poviesť. Čo ale robia vôbec matrikári a nado-

všetko notári? Nútia stránky a svedkov ku podpisu zápisnic, robia pressiu na ľud, vyhrážajú sa, terorizujú stránky a svedkov. — Pozbavujú teda ľud zákonom zabezpečeného práva. To povzbudilo kresťanskú ľudovú stranu k uverejneniu jej «*Vyzvania*».

Notár Pavel Maszarovits, ako matrikár.

Ako si štefanovský notár *Pavel Maszarovits*, ako matrikár cirkevno politické zákony vykladal, že ku podpisom nútil a terorizoval stránky a svedkov pri civilných sobášoch, to spomenul v jeho interpellácii krajinský vyslanec Alexander *Simonyi-Semadam* a vysvitnuť musí z prísneho vyšetrovanie, aké v tejto zležitosti minister vnútra, gróf *Julius Andrássy* nariadil. Notár *Pavel Maszarovits* ale nielen nútil ku podpisu a terorizoval stránky a svedkov, ako matrikár pri civilných sobášoch, lež išol este ďalej. Keď sa totiž štefanovský farár, *Rudolf Koczurek*, o protizákonnom pokračovaní *Maszarovitsa*, ako matrikára dozvedel, napomenul svojich veriacich, že dľa zákona majú právo odopreť podpisy, ktoré matrikár od nich žiada. *Rudolf Koczurek*, ako farár a kňaz, lež aj ako občan, povinný bol svojich veriacich a spoluobčanov na jejich práva upozorniť. To nebolo ani búrenie proti zákonom, ani žiadna nezákonnosť. Notár a matrikár ale predsa obžaloval farára *Rudolfa Koczureka*, ktorého keď dve súdobné vrchnosti za nevinného uznaly, odsúdila kráľ. Kúria pre poburovanie proti zákonom, kdežto on práve tie zákonom zabezpečené práva bránil, proti ktorým sa notar *Pavel Maszarovits* ako matrikár svedolne prebrešoval. Z uverejneného «*Vyzvania*» vysvitá ďalej,

Ako bojujú za práva ľudu vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.

Dobre nech si prečíta a na celý život zapamätá každý mená tých 26 vyslancov kresťanskej ľudovej strany, ktorí to «*Vyzvanie*» podpísali. To sú neohrození bojovníci za šliapané práva ľudu. Predvidali oni nápady židov, freimaurerov, socialdemokratov, starých a mladých liberálov a nebáli sa ich, lež zmužile zastali ľud a jeho práva pred celou krajinou. Vystúpili verejne a odhodlane proti násiliu a terorizmu, akým vystavený je ľud pri civilných sobášoch. Takto

bránia práva ľudu proti nezákonným nápadom vztekľých nepriateľov na celej čiare vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.

Kde sú ale vyslancovia národnári?!

Celá záležitosť táto nad slnce jasnej svedčí o tom, ak nezákonne zaobchodia s kresťanským ľuďom, ako sa vyhrážajú občanom, ako ich terorizujú a skrze to búria proti zákonom práve tí, čo v prvom rade povolani sú svedomite ich zachovávať. Národnárskym vyslancom vážna záležitosť táto je len Hekuba. Štepanovský pán farár sám a zaiste aj väčšina jeho farníkov hlasovali pri volbe krajinských vyslancov na Pavla Blahu. Kde že je ten teraz? Prečo nepríde ku snemovému zasadnutiu aspoň vtedy, keď sa jedná o sväté práva jeho voličov? Štepanovského farára a voličov tejto obce znal on len pri volbe. Teraz nech ich bár aj všetkých práv pozbaví a na smrť terorizujú, to sa Pavla Blahu ani najmenej netýka. Takto vyzerá účinkovanie národnárskych vyslancov za ľud a za jeho práva.

Zmužili, neohrežene smelí a obetovaví zastupitelia ľudu a jeho práv zákonkonmi zabezpečených sú krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany. Priatelia! Týchto sa držte a nasledujte.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Jednota Katolíckeho ľudu vydržiava 15. decembra valné shromaždenie v meste Sopron. Bude toto najnovšie osvedčenie katolíckeho obyvateľstva tohoto mesta, lež i tisícov veriacich, ktorí zo všetkých vidiekov krajiny stroja sa ku tomuto valnému shromaždeniu.

Miestne organizácie utvorené boli predošlého týždňa na mnohých miestach. Veľké shromaždenia vydržiavali nasledujúce obce:

Nyúl (stolica Győr), Nagyécs (stolica Győr), Veresegyháza (stolica Pest), Vértesacsza (stolica Fehér), Tószeg (stolica Pest), Tiszavárkony (stolica Jásznagykunszolnok), Pándorf (stolica Moson), Mosonszentjános (stolica Moson), Budapest (VII. okres), Pusztasomorja (stolica Moson), Miklóshalma (stolica Moson), Halászi (stolica Moson), Magyaróvár (stolica Moson), Moson, Dad (stolica Komárom), Mosonujfalu (stolica Moson), Győrsövényháza (stolica Győr), Markota-Bö-

döge (stolica Győr), Rétalap (stolica Győr), Felsőgalla (stolica Komárom), Bena (stolica Komárom), Ada (stolica Bács), Komáromszöllős (stolica Komárom), Barátudvar (stolica Moson), Ószöny (stolica Komárom), Györgyömöre (stolica Győr), Rábaszentmihály (stolica Győr), Bodonhely (stolica Sopron), Csécsény (stolica Győr), Szend (stolica Komárom), Levél (stolica Moson), Mosonszentandrás (stolica Moson), Nagybicsérd (stolica Baranya), Kisoroszi (stolica Pest), Mosonszentmiklós (stolica Moson), Mosonszolnok (stolica Moson), Szomod (stolica Komárom), Bia (stolica Pest), Valla (stolica Moson), Pomogy (stolica Moson).

Alsóvárad (stolica Bars). Členovia Jednoty vydržiavali shromaždenie pod predsedníctvom miestneho správcu farára Antona Csémy a uzavreli jednohlasne, že sa vo všetkom pripojujú ku Vyzvaniu kresťanskej ľudovej strany a napozatým žiadan z nich nepodpíše zápisnicu matrikárovi pri civilných sobášoch.

Tőre (stolica Bars). Miestny správca Jozef Roczkó, svolal členov Jednoty Katolíckeho ľudu ku shromaždeniu. Početní prítomní uzavreli jednohlasne, že si vo všetkom osvojujú obsah Vyzvania kresťanskej ľudovej strany a pri civilných sobášoch napozatým nepodpisujú zápisnice matrikárov.

Koho treba trestať?

Vyzvanie, ktorým vyslancovia kresťanskej ľudovej strany v záležitosti podpisov sobášnych matrik obrátili sa 29. novembra na katolícke obecnstvo krajiny, hrozne pobúrilo liberálov a jejich prívržencov každého druhu. Zo všetkých strán liberálnych kruhov iného nebolo slyšať, ako nápady proti kresťanskej ľudovej strane a tým krajinským vyslancom, ktorí to vyzvanie podpísali. V tomto, rozumie sa, ako vo všetkom zlom, vynikaly židovské, freimaurerské a všetky liberálne noviny. Zdalo sa, že kresťanskú ľudovú stranu jej osvedčení a potajomní nepriateli na kusy roztrhajú, preto, že sa jej zmužili krajinskí vyslancovia opovážili zákonom zabezpečené práva katolíkov, pred celým svetom verejne zastávať. Vzдор krutým nápadom a intrikám liberálov a židovstva, kresťanská ľudová strana aj v tejto veci zvíťazila.

Dr. Alexander Simonyi-Semadam, vyslanec kresťanskej ľudovej strany v interpellácii na ministra vnútra, grófa Andrássyho, predniesol 2. decembra celú záležitosť vecne na krajinskom sneme. Jednalo sa totiž o tom, že Rudolfa Koczurek, rim. kat. farára obce Pozsonyszentistván obžalovali preto, že svojich farníkov z kazatelne

vyzval, aby pri civilných sobášoch ani ako stránky, ani ako svedkovia civilné matriky nepodpisovali. Na túto obžalobu proti spomenutému farárovi previedli pravotu, v ktorej ho ale prvé dve vrchnosti: súdna stolica a kráľovská tabula v Prešporke oslobodily. Kráľovská Kuria ale zamenila tento výrok a farára Rudolfa Koczureka uznala za vinného v poburovaní a odsúdila ho na 14 dní štátneho väzenia a na 200 korún peňažnej pokuty. Kresťanská ľudová strana následkom tohoto výroku uverejnila 29. novembra jej vyzvanie na katolícke obecnstvo krajiny.

Dr. Alexander *Simonyi-Semadam* uviedol v jeho interpellácii, čo pohlo farára Rudolfa Koczureka k tomu, aby svojich veriacich upozornil na to zákonom im zabezpečené právo, ktoré ich splnomocňuje, aby pri civilných sobášoch zápisnice ani ako stránky, ani ako svedkovia nepodpisovali. Predniesol celkom vecne, že notár *Massarovits*, ako štátny matrikár, proti zákonom, doprosta nútil stránky, aby mu pri civilných sobášoch zápisnice podpísavali. Keď sa o tomto protizákonnom pokračovaní notára farár Rudolf Koczurek dozvedel, ako kňaz a občan štátu za povinnosť si pokladal svojim veriacim vysvetliť tie práva, ktoré im zákon zabezpečuje, následkom čoho notár *Maszarovits* obžaloval farára, ktorého Kuria pre poburovanie proti «**zákonu**» odsúdila.

Simonyi-Semadam najprv dokázal, že naše zákony doprosta právo dávajú stránkam ku odopretiu podpisov úradných zápisníc, že toto právo dáva stránkam aj ten zákon roku 1907., ktorý premieňa o vedení štátnych matrik znejúci zákon roku 1894., že teda veľadostojná uh. kráľ. Kuria farára Rudolfa Koczureka pokutovala preto prebrešenie sa proti zákonu, ktoré spáchal notár *Maszarovits*.

Simonyi-Semadam v jeho interpellácii, ktorú on vlastne ešte vo stredu, pred uverejnením vyzvania kresťanskej ľudovej strany mienil držať vo verejnom záujme záležitosti a zodpovedne intencii vyzvania, v tom smysle predložil otázku krajinskému obecnstvu, že pokračovanie ľudovej strany a jej vyzvanie vlastne není nič iného, ako obrana zákonného riadu, samých zákonov a slobody svedomia občanov a jestli toto vyzvanie má aj politické zámery, to tiež len ku

prospechu a sláve slúži kresťanskej ľudovej strane, lebo toto vyzvanie krásnym svedectvom je toho, že keď sa jedná o slobodu svedomia, o práva občanov a o obranu kresťanského ducha, vtedy v prvých radoch obrancov stojí kresťanská ľudová strana.

Alexander *Simonyi-Semadam* ministra vnútra grófa *Andrássyho* v tejto záležitosti interpeloval nasledovne:

«Má li známosť o tom, že Pavel *Maszarovits*, požožsentištánsky notár, ako matrikár, cieľom manželského zväzku dostavujúce sa ku nemu stránky a svedkov ku podpísaniu jeho zápisníc núti tou hrozbou, že ináč nevyhlási ženíchov a o uzavretom civilnom manželstve nedá im vysvedčenie, následkom čoho nemôžu sa cirkevne sosobášiť?»

Na koľko ale presvedčí sa o takomto zákone urážajúcom pokračovaní, či je náklonný zodpovedné trestné kroky proti nemu previesť?»

Ctená snemovňa! Známo je vôbec, že v každom právnom štáte ustálený je spôsob, dľa ktorého štát zaobchodíť má s občanmi. — Keď ktorákoľvek vrchnosť vyslúcha stránky, alebo svedkov, výsluch tento a o jeho prevedení spisovaný dokument má isté prisne určené formy. Jedna zásada je tá a to nielen v Uhorsku, lež po celom svete, že nikoho nemožno k tomu nútiť, aby volačo podpísal, čo podpísať nechce. (Pravda, tak je!) Toto je vôbec prijatá položka preto, lebo v konečnom výsledku není k tomu spôsobu, aby dakto ku podpisu nútený byť mohol. Možno takého trestať peňažnou pokutou, keď ale pevne chce podpis odopreť, nikoho na svete není možno k tomu nútiť, aby dakú zápisnicu podpísal (Pravda! Tak je!)

Vyrazené je to aj v našich zákonoch, 205. §. LIV. zákonného článku 1863. nariaduje, že jestli svedok písať nevie, alebo podpis odopre sudca, pri udaní príčiny poznačí to v zápisnici. Sudca teda nemá práva nútiť svedka, aby podpísal jeho výpovede. Ba aj z praksi to viem a vie to každý, čo má prácu pri súdoch, že objektíve pokračujúci sudca svedkovi povie: podpíšte vaše výpovede, máte ale právo podpis aj odopreť. — Zákonný článok XVIII. roku 1893. v 2. východku 40. §-u o summárnom pokračovaní nariaduje nasledovne: Keď stránky odopru

podpis zápisnice, túto okolnosť spomenúť treba v zápisnici. Súd stránky ani k tomu nemôže nútiť, aby pod prísahou zložené svedectvá podpísaly. (Pravda! Tak je!)

To je taká zásada, ktorú rešpektujú všetky naše zákony. V zákone o civilnom manželstve není nariadenia o podpísaní štátnych matrik. Zák. článkom XXXVI. r. 1904. modifikovali zákon o matrikách a vo 4. východku 12. §-u nariadené je doslovne, keď stránky alebo svedkovia odoprú podpis zápisnice, to poznačiť treba, ako poznámku.

Nikde a nikomu nedajú práva k tomu, aby svedkov, alebo stránky mravnou alebo inou pressiou ku podpísaniu zápisnice nútiť mohol, pozoňstíšťvánsky notár, ako matrikár opovážil sa...

Ján Molnár: Nie len ten! Aj mnohí iní!

Alexander *Simonyi-Semadam*: ... proti tomuto všeobecne uznanému a zákonmi sankcionovanému nariadeniu vystupovať a následky protizákonného pokračovania jeho neznáša on, lež iná celkom nevinná osobnosť. (Tak je, tak je! Hlučné schvalovanie.)

Neidem sa dlho baviť pri tomto predmete. Nad nezákonnosťou toho pokračovania nemožno pochybovať a ja pevne verím, že pán minister vnútra, keď sa presvedčil o tom, čo som tu predniesol, proti tomu zodpovedne prísny trestom zakročí a následky nezákonného pokračovania znášať bude ten matrikár, ktorý si nevšíma zákony a jejich nariadenia a chce terrorizovať. (Hlučné éljen a schvalovanie.)

Zoštátnenie škôl v Popráde.

Dňa 2. novembra 1908. v Popráde mestský výbor vo svojom zasadnutí uzavrel, že — ponevác rozpočet na 1909. rok asi 14.000 korún deficitu vykazuje — pre slabý hmotný stav mesta žiadnu náboženskú školu viac podporovať nebude, totižto, že od 1-ho januára roku 1909. konfessionálnym školám dosaváď asi 4000 korún dávanú subvenciu (podporu) vypovedá a že požiada ministra náboženstva a výučby, aby v Popráde štátnu školu založil.

K tomuto uzavretiu najviacej dopomohli židia, ktorí v Popráde už hrozne sa rozmnožili, lež prispeli k tomu aj všetci jejich privrženci.

Ponevác židovské deti, ktoré predtým vždy do evanjelickej školy chodily, teraz najnovší čas na počet už prevýšily deti evanjelickej, pomysleli sebe židia: založme i my jednu židovskú elementársku školu pre naše dietky, však i my na mestskú subvenciu také právo máme, jako katolíci, alebo evanjelici — A v tomto ohľade im pravdu dám. Židia aj v skutku tento rok otvorili jednu židovskú školu, pre ktorú od mesta tiež pýtali podporu, len že mestský výbor túto prosbu im jednoducho odoprel a vypovedal, že teraz už vôbec žiadnu náboženskú školu viacej podporovať nebude.

S týmto uzavretím mestského výboru dňa 15-ho novembra zaoberala sa i poprádska rim. kat. školská stolica, ktorú mestský výbor vyzval, že ponevác od 1-ho januára 1909. pre školy náboženské už žiadnej subvencie nedá, či hotová je dať svoje náboženské školy štátu v páde založenia štátnych škôl do árendy, alebo nie? (Pri zoštátnení konfessionálnej školy vezme ju štát nie do árendy lež s celým jej movitým a nemovitým majetkom do svojej vlastníosti. *Pozn. Red.*)

I čo sa stane? Na haňbu a na veľké pohoršenie poprádskeho rim. kat. veriacich a nás všetkých katolíkov, poprádska rim. kat. školská stolica vo svojom zasadnutí uzavrela, že áno, v páde založenia štátnych škôl v Popráde, hotová je svoju školu dať štátu do árendy. — S týmto sa zriekla katolíckeho charakteru poprádskej rímsko katolíckej školy!

Z prítomných, siedmi hlasovali za zoštátnenie a piati proti zoštátneniu. Ti, ktorí za zoštátnenie katolíckej školy hlasovali, sú nasledujúci: Jozef **Koronai** rímsko katolícky učiteľ, Anton **Scharnitzky** rímsko katolícky učiteľ, Štefan **Kováč** poprádskeho mešťanosta, Edvard **Schmögner** svokor učiteľa Antona Scharnitzky, Franc **Ritzinger** školský kurátor, Vilhelm **Matejka** majiteľ Husparku a Jozef **Mihalyák** stolársky majster. — Proti zoštátneniu hlasovali zase títo: Georg Andreidesz poprádskeho dekan farár, Ján Blieszner staviteľský podujimateľ, Franc Temkovits kupec, Koloman Teschler kupec a Felix Hajdu maliar.

A tak dvoma hlasami zvíťazili liberálni hrdinovia a oduševnení priatelia štátnej školy, ku čomu dopomohli dvaja rímsko katolícky učiteľia

menovite: Jozef Koronai a Anton Scharnitzky. No, poprádski katolíci, ktorí v sebe ešte katolíckeho ducha máte, tešte sa, že máte takých hrdinských učiteľov, ktorí práve vtedy, keď by mali svoje katolícké presvedčenie verejne, celému svetu smele dokázať, ktorí by mali v Poprade pre udržovanie náboženského ducha bojovať, nadovšetko v škole a ktorí by mali, ako sa sluší na učiteľov, autonómne práva veriacich zastávať, hovorím, práve vtedy opustia a opustili svojho direktora, jakožto predstaveného, zradili svoje katolícké presvedčenie a hlasovali s tými, ktorí krom mena katolíckeho, nič katolíckeho na sebe nemajú. Hlasovali proti svojmu predsedovi, z jehožto lásky a ktorého pomocou poprádská rim. kat. školská stolica pred pár rokami vyvolila ich za poprádskych rim. katolíckych učiteľov a nie za učiteľov štátnych, jakými teraz silou-mocou stať sa chcjú. Je to vďaka? Hlasovali proti tomu farárovi, ktorý len ešte nedávno v Poprade s veľkým a neunavným namáhaním tak krásnu a krajinským zákonom v každom ohľade zodpovedajúcu, modernú školu vystavil a ktorý s nimi vždycky tak láskave, prívetive a po otcovský zachádzal a hľa teraz, keď na lámanie chleba prišlo, opustili ho. Je to vďaka?

Nuž ako že ste sa len mohli tak veľmi zabudnúť? Kto vás ku tomu priviedol, keď ste tak nekatolícky a pohoršlive jednali? Nuž keď učitelia všade tak s nami robíť budú, čo to potom bude? Vy ste však aj v Jednote Katolíckej, ktorá sa tento rok s tak veľkým oduševnením v Poprade založila. Či vaše zmýšľanie a jednanie zodpovedá zásadám Katolíckej Jednoty? Vy v Jednote Katolíckej už viacej miesta nemáte a najlepšie urobíte, keď ešte dnes z nej vystúpite.

A teraz pýtam sa vás všetkých, ktorí ste tak nehanebne hlasovali, že keď dekan farár Georg Andreidesz pre poprádsku školu v ten čas milodary sbieral, či ich sbieral pre štátnu, alebo pre katolícku školu? Keď nebohý a blahej pamäli pán Pavel Szmrecsányi, bývalý spišský biskup 4000 zlatých obetoval, či to dal na štátnu a či to nedal výlučne na katolícku školu, ktorú vy teraz tak ľahkomyselne štátu oddať chcete? Alebo vôbec, ktorí svoje milodary obetovali, — krom vás — či ich na štátnu školu obetovať? Odpovedajte! Však pre poprádsku rim. katolícku

školu! Nuž teda, čo chcete? A keď ste teraz hlasovali, povedzte mi, či ste po katolícky jednali? Však nie! Či vás všetkých svedomie nehryzie, že tak veľké namáhanie pána dekana a farára, ktorý sa v ten čas pre túto katolícku školu tak horlive zaujal, teraz naraz na nivoč vyšlo?

Veľmi som sa rozhorčil a škandalizoval, keď som sa o uzavretí poprádскеj rimsko katolíckej školskej stolice dočítal a nadovšetko, ako som sa dozvedel o jednaní [poprádskych katolíckych učiteľov. Ale už dosť! A teraz ku koncu, pán dekan, náš všeobecne milovaný duchovný otec, zo srdca Vás ľutujem a vyslovujem Vám tú najhlbšiu sústrasť.

Boh všemohúci nech Vás poteší v tomto trpkom položení a dá Vám sily, aby ste toto všetko prekazil a čím skorej k víťazstvu dovedol!

Popradský.

Kongrua a Autonómia.

Pri pojednávaní krajinského rozpočtu torby ministerstva kultu a výučby v záležitosti kongruy a autonomie katolíkov 2. decembra pozdvihol slovo vyslanec kresťanskej ľudovej strany Franc Buzáth. Ku podpore cirkví — povedal rečník — má ct. pán minister kultu v rozpočte 8 millionov 873.422 korún. Ako terajšie ministerstvo zaujalo vládu, vtedy v najposlednejšom rozpočte vzaté bolo ku tomuto cieľu 4 millony 649.344 korún, ako z tohoto vidno, táto položka, behom troch krátkych rokov zvýšená je dvojnásobne.

Pohlíadnime teraz, koľko padne dľa rozpočtu z tejto summy na jednotlivé kenfessie. Protestanti dostanú z tejto 9 millionov obnášajúcej štátnej podpory asi 7 millionov korún, kdežto iným kenfessiám pripadnúť majú len 2 millony. Z týchto dvoch millionov majú byť podporovaní grécki katolíci, cirkev grécko-východná, unitári, židi a sedmohradský katolícky státny, ktorý z tejto summy dostáva 82.000 korún. Ponevác ale v summe ku kongruie vzatej obsažená je aj tá summa, ktorá má byť obrátená ku napomôženiu katolíckeho duchovenstva, táto ale osobitne vykázaná neni, neviem istotou udať, koľko sa z nej ku napomôženiu katolíckeho duchovenstva obráti a dľa môjho zdania urobí to len niekoľko stotisíc korún.

Koloman Tisza, Dezider Bánffy a Štefan Tisza, ktorí na srdci nosili záujmy protestantov, cez jejich dlhé panovanie neurobili toľko za pútestantov, ako pán minister kultu gróf Albert Apponyi. Krem tohoto zabezpečená je protestantom ročítá podpora 3 millionov korún ako základina, ktorej poslednú padúcu čiastku už aj zdvihli, lež ešte aj to je slúbené protestantom, že terajšia kongrua protestantských duchovných z 1600 korún postupne zvýšená bude na 2400 koruny.

Vzdor tomuto ale jednostajne slyšať, že terajšia vláda podporuje len záujmy klerikálov, kdežto oproti my katolíci od terajšej vlády skutočne nemáme posiaľ iného, ako samé sluby a svrchovaný čas je, aby kongrua katolíckeho duchovenstva už raz usporiadaná bola.

Druhá súrna otázka je autonomia katolíkov. Táto tiež len v povetrí visi. Ako svedomite aj doterajšie vlády zaobchodia s touto záležitosťou, o tom svedčí aj tá okolnosť, že na uzavretia katolíckeho kongressu 1903. vydrživaného od najvyššieho patróna, jeho včlienstva kráľa totiž po dnes neprišla žiadna odpoveď. Ja sa s úplnou dôverou chovám ku pánu ministrovi kultu, zaslúblil on prevedenie kongruy katolíckeho duchovenstva a aj do života uvedenie autonómie katolíkov. Súrne príčiny sú k tomu, aby tak kongrua, ako aj autonómia katolíkov čím skorej usporiadané a zodpovedné zákonre predlohy krajinskému snemu bezodkladne predstrené byly.

Minister kultu a osvety gróf Albert Apponyi odpovedajúc na reč krajinského vyslanca Franca Buzáth, osvedčil sa v krajinskom zasadnutí 4. decembra:

1. Že zákonnú predlohu a sriadenie kongruy katolíckeho duchovenstva predloží snemu ešte behom tohoto roku.

2. Zákonný návrh o autonomii katolíkov ale že predstre po zakončení pojednávania volebnej reformy.

K našemu vyobrazeniu.

Pred tým v čas vojny chudiaci vojaci aj cez dvatri dni nedostali vareného jedla. Teraz je tomu ináč. Zariaďujú už pri vojsku kuchyne na kolesách. Sú to vozy s kuchyňou ku vareniu so všetkým potrebným vystrojené. Takýto voz predstavuje nám naše vyobrazenie.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada kresťanskej ľudovej strany.

Kresťanská ľudová strana snemová držala poradu 7. decembra večer vo vlastnom kruhu. Po odbavení viacej vnútorných záležitostí strany, za vonkajších členov prijatí boli: dr. August Jáaosy, titulárny biskup (Veszprém), a dr. Julius Rédey, praelát kanonik (Veszprém).

V. Kongress kresťanských socialistov.

Kresťanskí socialisti Uhorska vydržovali V. riadny ročný kongress 6. decembra pred poludním vo veľkej dvorane Spoločnosti sv. Štefana. Kongress, na ktorom súčasťnilo sa vyše 300 zastupiteľov odborných organizácií, zahájil dr. Alexander Giesswein rečou o odborných organizáciách.

Dr. Béla Antony, hlavný tajomník, predstrel ročnú zprávu, z ktorej vysvitá, že sdruzenie kresťansko socialistických delníkov počíta posiaľ 10 krajinských organizácií a 150 kresťanských socialistických delníckych spolkov. Po jednohlasnom prijatí ročnej zprávy nasledovala voľba úradníctva.

Vyvolení boli jednohlasne: za predsedu krajinský vyslanec Alexander Giesswein, za výkonného podpredsedu krajinský vyslanec dr. Alexander Ernst a dr. Géza Lakatos. Za spolusprávčov sú vyvolení Štefan Vodieska, tavitelský delník (Esztergom) a dr. Vavrinec Baralich, spirituál (Győr). Vyvolení sú ďalej: Hlavný tajomník organizátor Andor Szalánczy. Tajomník Ondrej Székely. Hlavný zápisník Ludvik Moravetz. Zápisník Franc Miklós. Pokladník dr. Gustav Pécsi. Dozorcovia: Ladislav Csizmadia. Béla Ruzsinszky, Anton Pajléger a Jozef Slovatsek.

Popoludní o 5. hodine držala valné shromáždenie kresťansko-socialná Jednota. Dr. Alexander Ernst držal prednášku o priemyselnom zákone. Vyslovuje sa proti tomu, že v predlohe nového priemyselného zákona nielo obrany proti nečestnej konkurencii. Za nemožnosť považuje, aby obchodní priemyselníci podomové kupectvo prevádzali na škodu priemyselníkov miestnych. Proti štátnemu sekretárovi Szterényimu vyzdvihuje, že ten veľkých priemyselníkov veľmi podporuje na úkor malého priemyslu.

Béla Ruzsinszky (Pécs) odporúčal organizáciu malých priemyselníkov na kresťanskom zaklade.

Andor Szalánczy držal prednášku o volebnej reforme. Ladislav Csizmadia o zastavení roboty v nedeľu, konečne hlavný tajomník Karol Huszár predstrel návrh proti všeobecnému politickému strajku. Valné shromáždenie v prijatej rezolúcii vyslovilo sa jednohlasne proti

všeobecnému politickému strajku, ktorý len samému robotníctvu je na najväčšiu škodu a z tej príčiny všemožným spôsobom prekaziť treba.

S tým, po vybavení menších zležitostí, zakončený bol V. ročný kongres kresťanských socialistov.

Chýry o vojne.

Oproti chýrom, aké roztrusujú noviny o nastávajúcej vojne, osvedčuje sa ministerstvo spoločných vojenských záležitostí, že vojsko ide na teraz do Bosny Hercegoviny len cieľom doplnenia čiat XV. bosensko-hercegovinského sboru. V Bosne a Hercegovine ležiace čaty každoročne o takomto čase dostávajú rekrútov a preto sa ta teraz vojsko odváža.

Hlúpe nápady «Ludových Novín».

V poslednom čísle, ba ešte aj v letáku napádajú zas «Ludové Noviny» kresťanskú ľudovú stranu, Katolícku Jednotu a zvlášte Štefana Rakovszkyho. Tieto ohromné hlúposti, aké sa tam nehanebne a opovážlivo uvádzajú, nezaslúžia ani odpovede.

KRAJINSKÝ SNEM.

Pri pojednávaní rozpočtu torby ministerstva kultu a výučby 4. decembra držal reč krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany: Július Jánoky Madocsányi. Zoštátnenie škôl na celej čiare nepovažuje za osožné štátu a v tomto ohľade prihlasuje sa ku programu kresťanskej ľudovej strany. Žiada súrne prevedenie katolíckej autonómie a kongruy. Katolíci s touto požiadavkou chcjú mať len svoje zákonne zabezpečené práva.

Béla Csitáry: Vyslovil dlhšou rečou odôvodnenú žiadosť, aby na budapeštianskej universite pre slovenskú reč a literatúru postavená bola katedra.

Emil Gyuriss prehovoril o kultúrnych pomeroch severnej časti stolice trenčianskej. — 7. decembra prijatý bol celý rozpočet krajinský na rok 1909 aj v podrobnostiach a v nasledujúce dni pojednávať ho budú v snemovni veľmožov.

Z CUDZOZEMSKA.

Turecko sa tíši. Velvyslanec uhorsko-rakúsky zostane i na ďalej v Carihrade, bo sú výhlady k prekazeniu bojkottu uhorsko-rakúskeho tovaru.

Ministerská porada v Belohrade proti dedičovi trónu. Srbskí ministri držali tieto dni poradu za prítomnosti srbského kráľa a Georga dediča trónu. Ministri osvedčili sa, že zložia torby, jestli Georg dedič trónu i na ďalej búriť bude Srbom ku vojne.

Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!

BESEDNICA.

Zelený kufor.

(Dokončenie.)

Dobre sme sa držali aj sme ho milovali veľmi, ale tajuplný kufor nám neotvoril. Radšej nám vyprával, čo je v ňom: dedina, o ktorej my, mestské deti i tak zázraky sme si myslely; pekné jeho kone, sivko, pejko a jedon snahobiely, jakého Iľuška, moja sestra Iúbila. Flinty, holubník s utešenými chocholnatými holubami... A jako chutne sa usmieval pri tomto starý otec. V noci ale, jakonáhle som zavrel oči, otvoril sa zelený kufor, a radom prišli medzi blažené sny mojeho detinstva, paripy, flinty, holuby, dedina mojeho starého otca... A na skovávanku sme sa hrali pri tomto zelenom kufre, pozdejšie stal som naň, keď som chcel bozkať starého otca. Práve bol som mu po plecía.

Na tomto sme sedeli — aj toto sa stalo okolo vianoc, — keď starého otca pochovali.

Predošlý deň ešte rozprával. Potom to bolo smutne, báli sme sa zeleného kufra. Jednúc dolapil som mojeho otca, keď sedel na kufre a plakal. Kľúč od kufra mal v ruke.

V chlapčenskom mojom veku bolo tak, že som sa hneval na zelený kufor. Nehodil sa do nášeho bývania. kde prišli dakedy aj moji spolužiaci, pešťanské deti, hákliví mladí páni.

— Nuž a toto je čo? — pýtal sa jedon a len tak s nohou kopal do kufra.

— Nevie, jakási stará truhla, — odpovedal som. — Nebodaj nesú v nej dačo na poval.

Práve tak haňbil som sa aj preto, že sladká moja matka bola v kuchyni a varila.

Šestnásť rokov mi minulo, keď aj môj otec celkom zehudobnel. Vyšli sme na mizinu. Do takého čohosi sa chytil, čomu sa nerozumel.

— Pre vás! — povedal mne. Lúbiš hrať pána, jako úbohý tvoj starý otec, to som chel, aby si ma z čoho...

Sedel na zelenom kufre a aj dnes vidím smutný jeho pohľad, zkrčenú postavu a jako mu kvapkajú slzy do šedivej brady.

Moja matka ho tešila a mňa zastávala:

— Nič nerobí, nechaj Janko! Však nám Pán Boh pomôže. Už je veľký chlapec, bude sa starať o nás. Však veru, milý môj syn?

Zpredali nás. Takrečeno len tento zelený kufor nám ostal. Tiež sa vmestilo do neho naše všetko.

Boly to zápasu plné roky.

Moji rodičia na niekoľko rokov sa utiahli ku mojemu ujcovi. Ilonku vzal za manželku jedon driečny človek;

aj chudobné dievča sa vydá niekedy. Môj švager bol husársky dôstojník a pretože by sa ináč nebol mohol oženiť, vyzliekol uniformu a ostal železničiarom. Dvaja starí potom u nich žili, pomáhali sporiť a koľkokrát jeden vlak dohnal na stanicu, sladká moja matka toľkokrát zavzdychala: nuž a jak prišiel môj syn? Môj je diný, zlatý syn.

Mňa ale dotiaľ kuval život, kým ma konečne čelkom ukul.

Hej, často my prišiel na um zelený kufor, jako môj otec tam sedel na ňom, pokrčený...

Moja sestra dakedy písala, že nikdy neotvorí pred ňou kufor, len vtedy ukladajú v ňom, keď sú dvaja samotní.

— Koľko listov píšeš domov, tie na druhí deň zmiznú. Márne ich hľadáme, istotne sú v tom zelenom kufre.

Dakedy sa prihodilo, že švager pohašteril sa s mojim ocom. Jako by nie! Veď nenie taký ľahký život ani na dedine. Ku príkladu švager árendoval niekoľko jutrov zeme, aby zasadili zemiaky z polovice. Môj otec, ktorý už raz pochodil, chytiac sa do takého, čomu sa nerozumel, ustavične odporoval. Ale švager vzdoroval, hľa vysvitlo, že on — už jako môj otec, mal pravdu. Pätnásť vriec zemiakov dali do sadenia, môj švager tvrdil, že z tých urodí sa 70—80 vriec, robotníkov bolo treba platiť ku kopaniu, okopávaniu, vyberaniu a urodilo sa 36 vriec. Z tých bolo 18 spoločníkových... Švager sa vyhovárал, že kto mohol rátať na takúto zlu úrodu. Môj otec tvrdil, že on to predpovedal. Slovo na slovo, koniec bol ten, že tí dvaja starí sadli na kufor a tam žialili.

To je ich, ten zelený kufor.

— Keby si videl, — písala v liste moja sestra — jaké je to dojímavé, keď zutekajú na ten kufor. Jestli si otec naň sadne, aj matka sa hneď k nemu usadí a zdajú sa byť takí malí, takí opustení, že sa my srdce stisne. Nestačíme ich prosiť, aby už stali odtiaľ.

Konečne som ja dostal ten zelený kufor.

Že čo bolo v ňom?

Aj môj malý syn je hrozne zvedavý na to, práve jako ja za onoho času. Skoro som mu ho už aj ukia-
zal. Ale lepšie bude, keď on sám ho otvorí raz, jako môj otec, jako ja, vtedy, keď ja už nebudem. Kto vie, ak aj ja kedysi budem museť povkladať do neho všetko to, čo budem môcť zanechať mojemu synovi. — Včul predbežne bájky stoja v ňom.

— Ale teda čo bolo v kufre? — pýtal som sa.

— Všetko! Plnučíčký plný bol s láskou. Ešte aj dnes je plný.

Na samom spodku je otcové čosi: niekoľko šiat, jeho britva, hrba papieru, pravotné listiny. Potom naše veci, čo sladká matka naša opatrovala. Jedon-jedon kúsok z mojich a sestričných vlasov, malé naše košielky, čepece, strieborná hrkalka, s ktorou sme sa hrali vo veku plienkovom, niekoľko prázdnych flašiek z liekov, prvé naše školské svedectvá, prvý novoročný náš vínš,

pozdejšie moje listy, všetky, všetky. Ďalej mojej matky šlajer, čo mladuchy, jedna gombička z mentieky mojho otca, jedna modlitebná knižka, jedon kúsok z venca mojej manželky, čo mladej nevesty a belavé vlny malého môjho syna.

Včul ale ja vkladám do neho.

Už sú v ňom prvé topánky môjho syna, v ktorých sa učil chodiť. Jako sa tackal; ustavične my padol do nárnčia. Konečne chodil aj behal. Jako plakala moja manželka. Jaký blažení sme boli! Naučili sme ho chodiť, aby jednúc aj on mohol od nás odísť.

A keď ale raz aj ja budem sedieť na tomto zelenom kufre s mojou manželkou a budeme starí, zkrčení, budeme malí a tak budeme striehnuť, kedy príde môj syn, ktorý zostal veľký, aby sme mu odovzdali kľúč.

Napísal: *Malonyay.*

CHÝRNIK.

Svédsky kráľovský pár vo Viedni. Švédsky kráľ Gustáv so svojou manželkou kráľovnou Viktóriou v sobotu predpoludním o 10. hod. na dvornom osobitom vlaku prišiel do Viedne. Panovníckych hostov uvítal na nádraží jeho veličenstvo Franc Jozef I., ďalej parádna stotina 22. pešieho pluku so zástavou a hudbou. Jeho veličenstvo a švédsky kráľ sa priateľsky uvítali, vrele si potriasli ruku a dvakrát sa pobožkali. Jeho veličenstvo potom bozkal švédskej kráľovnej ruku, načo mu zase táto bozkala ruku. Potom kráľovský pár pozdravil na nádraží prítomných členov kráľovskej rodiny. Keď panovníci obzreli parádnu stotinu, na dvornom koči zaviezli sa do Hofburgu. Pri vonkajšej bráne Burgu na dvoch tribúnach stáli viedeňský mešťanosta a zastupili obecnej rady, ktorí kráľovský pár hlučne uvítali. Obecenstvo vysokým hosťom pripravilo srdečné ovácie. Predpoludním švédsky kráľovský pár navštívil členov panujúcej rodiny. Švédsky kráľovský pár v pondelok odcestoval z Viedne.

Noví rytieri rádu zlatého rúna. Jeho veličenstvo kráľ knieža Ernesta Windisch-Graetza, grófa Ladislava Pejacsevicha, generála jazdy a kapitána uhorskej darabantnej telesnej stráže knieža Alojza Eszterházyho, mimoriadneho a splnomocneného vyslanca grófa Rudolfa Khevenhüller Metza, knieža Aliana Rohana, grófa Romana Potockého, mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca grófa Mikuláša Szécsena a knieža Zdenku Ferdinanda Lobkowitza vymenoval za rytierov rádu zlatého rúna.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie z príležitosti 60-ročného panovníckeho jubileuma slúžil 2. decembra sláv-

nostnú sv. omšu s Te Deumom. Na tejto slávnosti prítomní bolo vojsko a zastupiteľstvá všetkých svetských vrchností. — Dr. Ottokár Prohászka, osvietený pán biskup stolno-belohradský, 6. decembra držal pred početným obecnstvom zo všetkých spoločenských kruhov mesta slávnostnú prednášku v dvorane «Schalkház». Významné prednášky držali tiež z tejto príležitosti: dr. Ferdinand Bernolák, professor košickej Akadémie, a Karol Szentiványi, hlavný správca Jednoty Katolíckeho Ludu — Dr. Adalbert Bálint 4. decembra mal v kruhu sv. Imricha prednášku o ženskej kultúre v Bosne a Hercegovine. — Jozef Káger, vicedekan a farár z Boldogkőváralja, a barón Julius Jósika, kaplán, ako biskupskí misiónári koncom predošlého mesiaca držali cez osem dní sväté missie v obci Nyéste. Sv. missie sa veľmi pekne podarili a súčasťnilo sa na nich mnoho národu aj z okolia. — Dr. Ferdinand Bernolák, professor košickej akadémie, držal 3. decembra krásnu prednášku v katolíckom autonómnom kruhu, ktorá hlboký dojem urobila na početných tam prítomných. — Peter Degró, farár z obce Csécs, na vlastnú žiadosť, pri uznaní nadobudnutých početných zásluh, poslaný je na odpočinok. Na jeho miesto vymenovaný je košický katecheta Alexius Rajesák. — Jozef Marczinka, katecheta zo Sátoraljajuhelyu, poslaný je do Košíc. — Géza Majer preložený je z Tokaju do Sátoraljajuhelyu a Karol Háraszy poslaný je zo Zemplénvásárhelya za kaplána do Tokaja. — Horlivosťou Bartolomeja Benkő, vranovského kaplána, utvorený je tu kresťanský potravný spolok so základinou 3140 korún. Tunajší židia všemožne sa namáhajú kresťanský spolok ten nemožným urobiť. Snahy jejích ale sú a ostanú navždy daromné.

Chýry zo Spiša. V obci Hradiskov vyvolili za učiteľa Jána Siska. — V Levoči sa dňa 20. novembra v noci, teraz už chytení zloději, vlámali do sklepu bratov Haeselerovcov a odtiaľ 51 korún hotových peňazí, ďalej revolvere, nože a iné veci, v cene asi 300 korún, ukradli. — V Hodermarku bol 23. novembra v čas ráno strašný oheň Zhorelo 62 domov, 200 pobočných stavísk gazdovských so všetkým zbožím, s potravou a s náradím. V ohni zahynulo i 10 kusov rožného statku, 50 oviec, 20 ošípaných a 300 drobišok. Škoda obnáša asi tristotisíc korún, z ktorých sa len šesťdesiat tisíc korún navráti skrze assekuráciu. Oheň povstal z nepozornosti. — V Levoči si furman Pavel Kiczko hrdlo prerezal. Bol veľkým pijakom. — Tiež v Levoči dňa 23. novembra v noci tri domy zhorely. — V meste

Gölniezbánya pre nákazlivú detskú chorobu zavreli ľudové školy. — V Spišskej Belej vdovu Mariu Svitana, ktorá bola veľmi pijatike oddaná, dňa 28. novembra mŕtvolu našli na roli. Ľudia boží, zrieknite sa už raz tej nešťastnej, diabolskej pijatiky. — Rozpočet (preliminár) mesta Novej Vsi (Igló) na rok 1909. je nasledujúci: príjmov má byť 841 tisíc 693 korún 34 halierov; výdavkov 775 tisíc 152 korún 19 halierov. Zvyšok by teda obnášal 66 tisíc 540 korún 43 halierov. Zriedkavé mesto, ktoré by hmotne tak dobre stálo. — Ján Peterdy obsiahol faru v Harikovcákch (Palmafalu) a nie v Harhove (Görgő), ako to z omylu dopisovateľa v 48 čísle «Kreštana» stálo. — V Markušovcákch jedna železničná mašina odtrhla železničnému robotníkovi, Rudolfovi Korotvičskému ľavú nohu. — V Spišskej Belej Michal Svitana zabil svoju ženu. — Kézmárského obyvateľa Michala Soltésza cigáni zabil a vyrabovali. — V Krompachoch istá Alžbeta Gallina svoje novonarodené dieťa zadusila. — Mesto Spišská Beia ustanovilo, že od ministra vojny vojsko bude pýtať a že vystaví kasáreň. — V Starej Vsi má iar Samuel Goldmann (žid), ktorý silným, zdravým mužom bol, následkom porazenia na srdce, náhle zomrel. — Kézmársky Katolícky Kruh z príležitosti zlatej omše pápeža Piusa X. dňa 29. novembra z prednášky, spevu, rečňovania a z divadelného predstavenia pozostávajúcu, veľmi navštívenú, peknú slávnosť vydržaval. Prednášku držal Ján Janecsko kaplán kézmársky. Na konci slávnosti srdečne pozdravili údovia kruhu svojho predsedu, Franca Laufika, kézmárského praepošt-farára z príležitosti jeho 40-ročného kňazského jubilea. V tom kruhu je každú nedeľu adventa a veľkého pôstu prednáška. To by malo byť v každom katolíckom kruhu, ale žiaľ Bohu, daktorý katolícky Kruh aj u nás vo Spiši na miesto poučenia a čestnej zábavy, len ku kartovaniu, ba ešte aj k pijatike dá príležitosť svojim členom. — Dekan kézmárského okresu, Franc Laufik vzdal sa svojho úradu, na jeho miesto vymenoval náš osvietený pán biskup Jozefa Harencsára, čestného kanonika-farára v Lubici.

Chýry zo Šariša. Prešov. Dr. Ottokár Prohászka, osvietený pán biskup stolno-belohradský, po veľkej prednáške v Košiciach držanej, 6. decembra s hlavným správcom Katolíckej Jednoty Karolom Szentiványim prišiel do Prešova a vo veľkej mestskej dvorane pred početným obecnstvom mesta a okolia mal hlboko poučenú a krásnu reč. — Minulého týždňa odbavovaný bol v Prešove tak rečený ondrejovj jarmok výkladný a na lichvu.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú užernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osuhu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľa pozbavajú sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhadnovrenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Výkladný jarmok sa podaril, bo si ľudia na zimu potrebných vecí nakúpili. Jarmok na lichvu sa ale nepodaril. Pre nedostatok krmu lichva nemala ceny. — *Široká.* Dňa 6. decembra odbavovaný bol obľúbený odpust sv. Mikuláša, na ktorom sa tunajší a aj z okolia národ v náramne veľkom počte súčastnil. Duchovní celého okresu mali mnoho práce vo spovedniciach. — *Jakabvágás.* Tu a aj na okolí vypukol šarlach, ktorej nemoci už veľa detí v obeť padlo. — *Sebesvárulja.* P. Justin, kvardian rádu františkánskeho, posvätil tu minulé dni nový emiter a kríž. Nový kríž postavený je z milodarov nábožného národa.

Hriech sprisahaného dôstojníka. Z Belehradu oznamujú, že jedon z dôstojníkov, ktorí zavraždili srbského kráľa Alexandra a jeho manželku kráľovnu Dragu, kapitán Josipovič, ktorý pred niekoľkými dňami na jednom koncerte svojho svokra a celú svoju familiu sekerou poranil, zavraždil svoju manželku. — Kapitáňa Josipoviča len teraz zatkli. Kapitán Josipovič 11. júna roku 1903. zastrelil ministra vojny Pavloviča.

Omilostení väzni. V júli tohoto roku priviezli žandári z Banjaluky desať do želez okutých väzňov v civilnom odeve do vojenského hradu v Arade. Väzni títo boli spolupracovníkami a vydavateľmi v Banjaluke vychodiaceho časopisu «Otačbina» a vojenský súd bol ich odsúdil do žaláru, lebo v záujme veľkosrbskej propagandy články uverejňovali. Medzi časom troch z nich odviezli do Müllersdorfu, poťažne do Budapešti, ostatní ale zostali v aradskom hrade. Z Aradu teraz oznamujú, že títo siedmi väzni z príležitosti jubiläuma jeho veličenstva boli omilostení. Dňa 2-ho decembra došla expressná zpráva o ich omilostení, čo keď sa väzni dozvedeli, od veľkej radosti privolávali jeho veličenstvu na slávu. — Omilostení ľudia hneď ocestovali do Banjaluky.

Nezavretá rampa. Z Turč. Sv. Martina píše: Kupci s ovocím Ján Humaj a Bartolomej Humaj z Vestenice práve vtedy prechodili na voze cez železničnú dráhu pri Sučanoch, keď jachal tade košíkový vlak. Voz Hnma-jovcov sa na kusy dolámal a vlak Jána Humaja zadlával, Bartolomejovi Humajovi ale dolámal ľavú nohu a prsia. Tohoto posledného so smrteľnými ranami zaviezli do nemocnice v Tešine. Príčinou nešťastia bolo to, že železničný strážnik pred príchodom vlaku zabudol rampu spustiť.

Zedlával ho vlak. Z Nových Zámkov píše: Pionir Štefan Nádasi z obce Ács chcel narukovať ku svojmu pluku. Šiel pešo a aby si cestu skrátil, chcel prejsť cez tunel pri mýte v obci Ács. Keď bol už na prostred tunela, šiel proti nemu rýchlovlak a zadlával ho. Jeho rozdrúzanú mŕtvolu odviezli do nemocnice v Nových Zámkoch.

Zunovala život. Medzi železničnými stanicami Liptovskýsvätmikuláš a Okoličné strážnik dráhy na železničných koľajniciach našiel jednu celkom roztrhanú ženskú mŕtvolu. Z vyšetrovania vysvitlo, že je to mŕtvola Vilmy Bohušovej, dcéry liptovskosvätomikuláškého

pravotára Petra Bohuša. Že prečo spáchalo driečne a vzdelané dievča samvraždu, ešte sa nevie.

Vlámanie. Do budovy súdnej stolice v Prešporku vlámali sa neznámi páchatelia, ktorí z úradu vysefrujúceho sudcu a kráľ. fiškálátu krem viacerých drobnejších predmetov ukradli aj 200 korún hotových peňazí a listiny v izbách porozhadzovali. Policia neznámych vlamačov stopuje. — Aj do budovy okresného súdu v Galante sa vlámali zloději a z písacieho stolíka podsudcu Teodora Kesztlera ukradli 90 korún.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske úvahy.

Spisal Imrich Herczmanszky, tajomník hospodárskeho spolku nitrianskej stolice.

O vystahovaní.

Jedonkaždý človek, čo na tejto zemeguli žije, preto sa trápi a potí v celom jeho živote, aby si volačo sga-zdoval. Preto tak musí pracovať gazda, jako aj náden-ník. — Ale aj to vieme, že niektorý človek darmo sa trápi, jarmo nosí a potí sa v celom jeho živote, predsa nepríde k ničomu. To je ale najviacej pre jeho nedban-livosť, lebo robotu vždy naopak začína. A potom taký človek, ktorý už všeličo proboval a predsa sa mu nič nedarí, to si myslí, že sa mu len doma nič nedarí, — Vezme palicu a zobere sa do tej milej Ameriky, o kto-rej tak mnoho dobrého počul. Niektorí mu to hovorili, že je dosť len vkročiť do Ameriky, aby sbohatnul. Je tomu ale už dávno, keď to tak bolo. Ešte len pred pár rokami bol tam dobrý zárobok, pekné groše si mohol zošporovať pracovitý robotník, lebo tam predtým ne-bolo toľko robotníkov, ako dnes, prácu dobre platili. Tie dobré časy sa už ale minuly, lebo nielen z našej krajiny, lež z celého sveta nahrnuli sa ta ľudia. Nado-všetko z Číny a Japonska strašne mnoho ľudu hrnulo sa ta, natoľko, že Amerika musela proti tomu prisne vystúpiť a Japánov do Ameriky už ani nepripúšťajú. Málo chýbalo, že pre toto vojna nevypukla.

Veru aj od tých čias, ako Číňania a Japonci na milliony Ameriku zaplavili, nech tam z našich krajov nikto roboty nehľadá. Pre strašnu silu Japoncov a Číňancov totiž, robotníka tam za nič nemajú, ba s nim tak zachádzajú, ako s hovädom. — Robotá nemá tam veľú žiadnej ceny, živnosť a rúcho sú drahé, plat je malý a preto tí, ktorí ešte z našich ľudí tam zostali, radi sú, keď si môžu pár groší sošporovať, aby sa do-mov dostať mohli. V Amerike je veľú ozaj veľmi ťažký život.

Náš ľud najviac agentí vábja ku vystahovaniu do Ameriky. Títo agenti veľmi krásne rozprávky vedia pred-

našať o Amerike. Vykladajú, že tam robotník denne 20—30 korún bez všetkého preslenia zarobí a že za krátky čas zbohatnúť musí. Aj príklady uvádzajú, že ten a ten, za krátky čas pár tisíc zlatých zarobil. Prítom sa na takých ľuďoch odvolávajú, ktorých u nás nikto nezná.

A komu by sa to nepáčilo a kto by si nežiadal za krátky čas zbohatnúť? Nejedon sa dá zväbiť agentovi, predá svoj malý a istý majetok, alebo si naň vypožičia a kúpi si šifkartu. A keď už šifkartu má, potom agenti shromaždia vysťahovalcov a ženú ich, ako ovce. Už na železnici začnú ľudí lúpežiť. Vždy vymyslia voľačo, ako by mohli od vysťahovalcov čím viac groší vycicať. Po mnohom trápení dostanú sa vysťahovalci do Hamburgu alebo do Fiume. Tu potom agenti všetky svoje figle vynaložia na to, aby ľudí o čo možno najviac peňazí ozbíjali. Nasleduje potom na loď vstúpiť, kde ľudia strašne mnoho vystoja. Smäd, hlad, námorná choroba, grobianstvo sú na dennom poriadku. Horšie zachádzajú s človekom, ako s hovädou. Boly pády, že vysťahovalcov aj bičovali na lodi. Keď daktorý zomre, hodia ho do mora. Pre hrozné búrky na mori ani jeden človek neví istý, či sa do Ameriky dostane. Niejedného zmetie vlna, alebo víchor z paluby do mora, tam ho potom veľryby zhltnú.

Keď sa vysťahovalec po tomto strašnom trápení do Ameriky dostane, ako tam na suchú zem vystupi, hneď ho začnú vizitírovať, že či je zdravý, dosť silný a do roboty súci. Jestli volaktorého nenajdu zdravého, do roboty súceho, ak je slabý, lebo starý, alebo ak má boľavé oči, toho potom hneď nazpät domov pošlú. — Takýto človek potom mnoho trpí a veľa utratí. O kom pri vizitácii vysvitne, že je zdravý a do roboty súci, ten potom môže ísť k svojim známym, alebo robotu si hľadať. Ponevác ale tí, čo sa do Ameriky vysťahujú, nesmejú si tam robotu po predku vyjednať, preto potom keď ta prídu, sú bez roboty. Ačpráve mnohí sú takí, ktorých agenti oklamali tým spôsobom, že im dali do do ruky jedno písmo a povedali im, že v takej a v takej fabrike dostanú robotu a že ako do Ameriky prídu a z lode zostúpia, ten fabrikant ich bude na brehu očakávať; ale veru to neni pravda, lebo ako je to vôbec známe, v Amerike vysťahovalci nesmejú sa po predku sjednať do roboty. To ale je pravda, že aj tam veľa agentov čaká na vysťahovalcov a všeličo im slubujú, aby ich o ostatné groše orabovať mohli, robotu im ale málokedy najdu. Keď ich ale už o ostatný groš privedú, potom im najdu takú ťažkú robotu, kde nevydržia. Taktoklamaní robotníci len vtedy prídu na tú myšlienku, že im škoda bolo na cudzích, bezbožných ľuďoch sa sveriť a spoľahnúť, lebo tí im len slubovali a za nich ničoho nevykonali, ba oproti, o všetko ich privedli. Vtedy nahliadnu, že ich agenti preto vábili do Ameriky, aby z nich osov mali.

Robotník, keď sa už ako tak vyznal v Amerike, potom si aj sám vie robotu najst v baňách, v železných fabrikách a na veľkých bitúnkoch, lebo tam na-

sích ľudí len na veľmi ťažkú robotu spotrebujú. A táto ťažká robota nejedného z našich ľudí pozbaví zdravia ukráti mu jeho život a to všetko len pre tie nešťastné peniaze.

(Pokračovanie nasleduje.)

Karbolineum je olejnatý náter na drevo a prostriedok, ktorý drevu 3—4 násobnú trvanlivosť zabezpečuje. Že tomu je to vskutku tak dokázalo sa to na drevových dlažbách, ktoré predtým obyčajne za 3—4 roky trvaly a teraz priemerne vydržia za 9—12 rokov. Že je to veľká úspora na výdavkoch a na práci, to netreba dokazovať. Náterom karbolinovým chráni sa drevo od hniloby a od nepriaznivých účinkov povetrnosti. Tak na pr. nový voz keď sa natre 4—5 klgr. karbolinu, čo stojí asi 3—4 koruny, vydrží za viac rokov, ako keď sa ničím alebo len firnajsom natre. Všetky také hospodárske nástroje, ktoré stávajú na daždi, mali by sa natreť karbolineumom.

Vápenný zápach v čerstve vybielených izbách je nemilý, ba slabším ľuďom aj dosť nebezpečný na prsia. Otvárajme dobre dvere a obloky a na žeravé uhlie, alebo rozpálené železo nalejme silného octu. Para z octu, zatvorená za dlhší čas v izbe, premôže vápenný zápach, takže o krátky čas v izbe necítíme ani najmenej vápenný smrad.

K povšimnutiu.

Všetkých ct. predplatiteľov našich úctive vyzývame s prítomným, aby svoje predplatky s obratom obnovili. V záujme katolíckej tlače prosíme tiež našich priateľov, aby náš časopis všemožne rozširovali.

Administrácia.

DOPISY.

Majorka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Úctive vás prosím, buďte tak láskavý a tento môj dopis v našom «Kreštane» uverejniť ráčte, lebo bieda, nudza je veľiká a pomoc nutne potrebná.

Bože, chráň nás od ohňa!

Ešte len niekoľko rokov pominulo od toho času, jako sme sa v týchto novinách dočítali, že požiar v spišskej stolici celé dediny a mestá na popol obrátil a zpusťošil, ako: Szepesváralja, Savník, Viderník, Jakubovjan a teraz najnovšie, dňa 23-ho novembra ráno o

4 ej hodine Hodermark, pomadarský Száztelek padol v obeť hrozného požiara.

Ja — ako duchovný správca susednej dediny, menom Majorka — ktorý jako očitý svedok tohoto strašného požiara píšem, v živote mojom — hovorím — som ešte nikdy, pranicdy takého hrozného ohňa nevidel. To sa nedá ani vypovedať, no tým menej perom opísať, čo sa v tenkrát v tejto úbohej dedine robilo. Malá dedina v opravdivom čiernom dyme a plamennom mori plávala. K tomu ešte zúrivy vichor hučiac, ešte lepšie rozháňal plameň a iskry po celej dedine, tak že po viacerých miestach, horiac celá gmina naraz, v úplnom plamennom mori stála. Človek od strachu preľaknutý, zdesený, nevedel kam bežať a čo najprv ratovať. O ratovaní a lokalizácii ani myšlienky, pretože pre hrozný oheň a náramný dym, človek ani len blízko pristúpiť nemohol. Najväčšmi ma srdce bolelo, keď som videl kostol i s vežou v ohni a z hora svätý kríž dolu padať. Pomyslel som si: Bože, či je to už súdny deň? lebo to tak vyzeralo.

Táto spomenutá dedina je čiro-čistá grécko-katolícka, ľud chudobný, najviac z gazdovstvom, roľníctvom sa zaoberajúci a teraz, čo sebe na zimu odložil, s veľkým namáhaním, naraz, za pár okamžení, všetko zrazu vzalo. Nemá nič! Zhorelo vyše 60 domov, nerátajúce stodoly, maštale a iné bočné budovy i so všetkou potravou. Zhorely kostol, fara i škola; nezostalo tam nič, iba tých niekoľko domečiek za potokom. I dve krémy židovské zostaly z jedného i z druhého konca dediny, jakoby Pán Boh chcel na vedomie dať, a prstom ukázať: Hľa, to váš trest! Kto to videl, toho srdce musí zaboleť, lebo je to pohľad strašný! A čo je ešte najhoršie, že sa to teraz práve ku zime stalo. Úbožiatka, sú ku poľutovaniu hodní, nemajúc nič do úst čo vložiť, prinútení sú žobrať a na lásku bližných svojich sa utiekať. Jako oheň povstal, to nemžno vedieť, lebo jako zo zkušnosti vieme, zriedka kedy sa to môže vyšetriť. Jední hovoria, že z nepozornosti, druhí zase, že z pomsty. — Nech je čokoľvek príčina, dosť na tom, že škoda je ohromná, ktorá sa teraz napochytre ani ošacovať nemôže.

A teraz, drahí kresťania, obzvláste vy, ktorí tento premilý časopis «Kresťana» čítate a nadovšetko vy Spisiaci, keď tieto moje riadky z poverenia a v mene môjho drahého a nešťastného suseda, pána farára grécko-katolíckeho píšem, jestli ešte nejaké citlivé srdce na proti týmto úbohým pohorelcom a pravým nešťastlivcom máte, prosím vás v mene najsladšieho Srdca Ježiša Krista, smilujte sa nad nimi jakymkoľvek maličerným milodarom. Boh všemohúci vám to stonásobne vynakradí a vás neopustí, lebo on i to najchatrnejšie, čo kto z lásky k nemu a bližnému učiní, práve tak odplatí, jako keby ste to Jemu samému učinili. V mene týchto pohorelcom už napredok vám vyslovujeme i s mojim nešťastlivým susedom, tú najhlbšiu vďaku s tou úprimnou žiadosťou a prosbou, aby vás Pán Boh podobným nešťastím nikdy ne navštívil.

Milodary zasielajte na túto adresu: *A főtisztelendő görög szertartásu kath. Plébánia Hivatalnak Száztelek, u. p. Hollólmnicz, Szepesmegye.*

Ján Viecha,

duchovný správca majorskej farnosti.

Šalgov.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Neviem, či sa mám diviť nad krátkozrakosťou katolíckych čitateľov «Slovenského Týždenníka», alebo nad nesydatosťou tých dopisovateľov, ktorí sa opovážia v mene počestných, statočných občanov, ba čo viac v mene katolíkov písať do tých novín. Redakcia «Slovenského Týždenníka» pravda od kadeakého vetroplacha vďačne prijíma dopisy, nech len v nich urážajú statočných občanov, zvláste ale horlivých kňazov.

A my čo na toto? Žiaľ Bohu, hlúpe ďalej čítame tie táraniny, ba mnohí snáď ešte i do bitky by sa pustili za tie vyvrbené pravdy, ktoré «Slovenský Týždenník» hľasa. Len povrchne treba pohliadnuť na sohnajú gárdu dopisovateľov a budeme s vecou na čistom. — Šalgovania snáď sa ešte vedia rozpamätať na jedno letňajšie číslo «Slovenského Týždenníka», v ktorom jeden dopis bol uverejnený od akéhosi Dvoráka. Tento panáčik sa voľako nemôže zmestiť do jeho kože a hniezdi sa jednostajne, ako by ho niečo kúsalo. Staré porekadlo hovorí: «Nekášli blcho, však nemáš pľúc!» Toto sa nám veľmi šikne na nášho Dvoráčka. Neboráčik, hromží na všetko, čo mu nenie po vŕi. Najviac sa mu ale zapiera do očí náš vremlilovaný pán kaplán, Hubert Rabenseifer, muž neunavneho pracovania, kňaz horlivý a biblickému vincúrovi podobný. No, ten furták dopisovateľ ale nič iného nežiada od nás, len to, aby sme nášho duchovného otca nepočúvali a mu neverili. Kto si, človeče úbohý, keď žiadaš, aby sme nie nášmu duchovnému otcovi a pastierovi, lež tebe verili? Je to ten povestľý chrobáčik, čo kašle a pľúc nemá. Poznáme ho z videnia, často sa motá aj medzi nami. Kto je, čo je, nevieme. Nazývajú ho Dvorakom a povráva sa o ňom i to, že je luterán, nech je kto chce, čo chce, ale veľkú chybu vykonal, že sa žiadnému čestnému remeslu nenaučil a keď sa ho aj naučil, sa ho nedrží.

Za našich časov je — bohužiaľ — veľa takých ľudí, ktorým poriadna a statočná robota smrdí. Medzi týchto patrí aj ten chytrý dopisovateľ. Hovorí o sebe, že je akýmsi úradníkom redakcie «Slovenského Týždenníka». Píše vraj do novín. My mu to aj veríme, lebo tie táraniny, akými je preplnený «Slovenský Týždenník», len z takychto hiav môžu pochádzať. Len to nemôžem pochopiť, že 26—28 ročný šuhaj a k tomu luterán opováži sa nášmu duchovnému výčítky robiť za jeho účinkovanie a kritizovať jeho kázne. My jeho slovám síce žiadnu vážnosť neprivlastňujeme, len na to sme chceli

poukázat, na koľko sú zaslepení mnohí z našich ľudí že bez pohoršenia a s radosťou čítajú tie mnohé hnušné a bezzákladné nápady proti našim kňazom a biskupom, ktoré hľa, takíto panáčkovia vypisujú. S týmto som len tak vo väčších fahoch opísal jeden exemplár tých mnohých dopisovateľov «Slovenského Týždenníka», ktorí sa vystatujú, že v mene tisícov poriadnych občanov do novin píšu. Jaký otec, taký syn, jaké drevo, taký klyn a jakí dopisovatelia, také noviny. Preto preč z našich rodinných kruhov s tou muchotrávkou, von so «Slovenským Týždenníkom», neotrávajme ním naše deti, lebo beda tým otcem a matkám, ktorí a ktoré ľahostajnosťou, ba čo viac s úľubou hľadajú na strašné a zkažonosné účinkovanie «Slovenského Týždenníka», ktoré pácha na jejích dietskach. V každom čísle tých novin nachádzame bezbožné a vztekľé nápady, proti našim cirkevným vrchnostiam. Píšu to zväčša luteráni a ľudia od Boha odpadlí. Nevidíte, čo s tým chcú? Odtrhnúť vás od vašich pastierov, lebo vedia, že kto opustí kňazov, ten sa ľahko odtrhne aj od cirkvi, aj od Boha. — A toto je jejích zámerom.

Preto pozor, katolíci! — Von so «Slovenským Týždenníkom» z vašich domov!

Verný.

Z Čermán.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Kreštane».

U nás je asi tristo Slovákov a vyše dvesto Nemcov. Všetci sa dobre spravujeme. Nemec potrebuje slovákovu robotu, Slovák potrebuje nemcove groše. Tak sa veci vyrovnajú. Máme nového pána farára, Karola Kniha, ktorý sem prišiel zo Šišova; bývalý náš duchovný otec, dr. Jozef Janda šiel do Prešera za dekana farara a tam začal tučniť o dušu.

U nás nastala teraz tá špatná obyčaj, že sa ľudia radšej motajú okolo kostola, nežli by mali ísť do kostola. Kreštanskú krčmu si nemôžeme zadovážiť; i sám pán notár nechce, aby sa nám v tejto veci stalo po vôli. Dopraje Boh času, že aj nám bude svitať — Na nás sa musí Boh veľmi hnevať, keď nám behom 4 mesiacov nedoprial dážda.

S Bohom!

Pytlíar.

Z Ujlaku.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kreštane».

Hore sa, drahí občania! Vysúkajte si rukávy, statne sa chovajte pri najbližšej voľbe do stoličného výboru. S ľudovým programom vystupuje u nás drahý pán Franc Konyakovszky, ktorý bol u nás štyri roky znamenitým kaplánom. Liberálom neverte, jedine na hlas vašeho kreštanského ľudového presvedčenia pozorujte. Do posledného chlapa všetci hlasujte na Franca Ko-

nyakovszky. — Každý poriadny ľudák bočí od oplanov liberálov.

S kreštanským pozdravom

Občan z Ujlaku.

Odkazy redakcie.

B. J. K. Listy na patričného najlepšie je odoslať na krajinskú snemovňu. Budúce sdelíme jeho tunajšie bydlie.

V. B. N. Škoda papiera odpovedať na také hlúposti!

H. F. B. Čo robia tí páni? To mi nevieme. K zasadnutiam nechodia. Platy ale berú!

Chybnou cestou chodí, kto proti rozličným chorobám potrebuje lieky jarmočným spôsobom odporúčané, miesto takých, čo sa už skutočne ako užitočné dokázali *Fellerové Elza pilulky* na prehnatie sú istotne a chytro účinkujúce prostriedky proti boleniu žalúdka, záhe, krčom, nechuti k jedeniu, napínaniu, kyslému grganiu, tvrdej stolici a iným chorobám. — Šesť škatuliek franko 4 koruny. Pôvodne len u mňa *V. Eugena Feller* *Štubica*, Kostolná ulica 18. (Záhrebská stoica.)

Najlepší a najspoľahlivejší domáci prostriedok je opravdový: Slaný vínový lieh sily. To od každého slyšať, čo ho už raz proboval. Je to slaný vínový lieh takého ideálneho zostavenia, ktorý všetci, čo si «Slaný vínový lieh sily» vyvolili za domáci prostriedok, s právom menovať môžu strážcom zdravia, nie len preto, že vplyvom jeho bez páru posilňuje telo, lež aj preto, že v nesmierne mnohých padoch slúži k ulaveniu. «Slaný vínový lieh sily» po 30—40 hal, vo fľaškách po 1 a 2 korunách všade je k dostaniu. Poštou 10 malých fliašiek za 3 koruny pošleme dobierkou, alebo pri predbežnom zaslaní peňazí Laboratorium: «Kosmos» Győr.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 9 decembra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 25.65—26.00, stolnobelehradská K 25.45—26.70, peštianska K 25.55—26.50, banátska K 25.60—26.65. — *Raž*: prvotriedna K 21.00—21.30, druhotriedna K 20.80 do 20.90. — *Jačmeň*: prvotriedny K 16.20—16.40, druhotriedny K 15.80—16.10. — *Proso*: K 13.75—14.00. — *Ovos*: prvotriedny K 17.10—17.90, druhotriedny K 16.80 do 17.10. — *Kukurica*: Kor. 14.00—14.20. — *Repica*: 31.50—32.50 K.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	20.20	19.80	19.40	19.00	18.60	18.20	17.60
		č.	7	7½	8		
		K	16.40	14.80	9.00		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7.00, hrubé K 7.10.

Strova: Fazula obyčajná biela K 19.00—20.00,

fazuľa strakavá K 12:50—13:50. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 26:00—28:00, lúpaný K 24:00—46:00. — *Šošovica*: čistá K 30:00—58:00. — *Konopné semä*: K 22:00—23:00. — *Mak*: K 50:00—51:00. — *Rasca* (kmín): Kor 107:00—109:— Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapešianska K 139:00—140:00, vidiecka K 000:00—000:00.

Slanina: mestská 4-kusová K 106:00—107:00, 3 kusová K 109:00—113:00. vidiecka K ——— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 136:00—150:00, lucerna jasnozorná K 118:00—133:00 za 100 kg.

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 20:75—21:75, bosenský (z r. 1907.) K 29:00 po 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1907.) bosenské (120 kusové) K 16:50—17:00, (z r. 1907.) srbské (120 kusové) K 15:75—16:25 po 50 kilogrammoch.

Petrolej: Fiumánsky krystalový K 37:50, fiumánsky White-Star (***) K 31:50 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 78:50 do 79:50, kockový K 80:50—81:50, žltý K 78:50—79:50 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanový vo veľkom K 179:50 do 180:50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50:00—51:50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5:30—5:40, žlté K 6:60—6:80 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 118—120, od Tisy K 116—118, sedmohradské K 116—120 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krímené K 1:00—1:12 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1:60—2:20, sliepky na polievku K 3:20—3:40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2:20—2:30, k vareniu K 1:60—1:80 syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Pýtajte si

zdarma a franko moj hlavný cenník s vyše 3000 vy brazením hodín a tovaru zo zlata a striebra atď.

Prvá dielňa hodín v Brúx **Hanns Kourad** cis. a kr. dvorný liferant Brúx číslo 1388 (Čechy).

Švajciarskeho systému Roskopf patent hodinky K 5.—Regis.ované Orol Roskopf Anker Rem. hodinky K 7.—Opravdové strieborné remontoir hodinky K 8:40. Žiadne riziko. Výmena povolená alebo návrat peňazi.

Radíme vám pri lánke, reume, trhaní v ňoch, pichaní, krížových bolestach, bôloch hlavy, zubov, nervov a svalov, ochromení následkom porážky, úsade, vytknutí, influence, triaške, atď, pravý Fellerov Elsa-Fluid upotrebovať. Tuzet na probu franko 5 korún. Tvrdú stolicu, neduhu v trávení, zdutie, zimničný stav odstraňujú Fellerove rhebarbarové Elsa-Pilulky na prehnanie, 6 škatuliek franko 4 koruny. — Dostať u E. V. Fellerera v Stubiči, Kostelna-ul. 18.

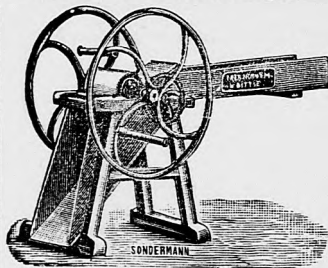
Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban
mechanika
v Budapešti Almassy-tór 14.
Obrázkový cenník na žiadosť zdarma.

Pánom hos od rom odporúčam svoje najnovšie:

Mlät čky ručne a žentúrové. Žentúre kryte, bezpečné. Pastorky Ml facie garnitúry. Ražláre. — Tryerov. Sečkovice. Stroje na rezanie kapusly. — Strúhadla na burgynu. Pluhy Brány. Stroje na sianie. Hrable. (Hollingsworth) stroje na moložovanie kukurice. Šrotovníky Stroje na lamanie kôry. Stroje na miesenie hliny. Obrúžové pily. — Decimálky. Manele na prádlo, atď.

Obrázkové cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko

Michal Treskoň
strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje v BYIČI (Nagybicscse, Trencsénmegye).

BRÁZAY

BRÁZAY SLANÝ-VINOVÝ LIEH

Ako najlepší a nevyhruteľne potrebný liek nesmie v žiadnej domácnosti chybovať Všade k dostaniu. Varujme sa bezcenných padelanin.

Oznamy prijíma

administracia

„KREŠTAN“

Budapest,

Szentkirályi-u. 28

Pozor!

Malé prechladnutie, influenza, nepatné, pokašľavanie dostatočne sú, aby zdraviu hrozilo veľké nebezpečenie, pri čom liečenie shtné často i celý majetok. **Plúcová nemoc** je táto krozna choroba, tam sa ukrýva za pokašľavanim, je o teda dostatočná príčina k tomu, aby každý kto kaše

koho prád bolia, je zašlamovaný, kto nemá chuti k jedzeniu, potí sa a zostúbnul, hneď užíval zlatou medailon vyznačený.

Örkény sirop lipového mädu,

ktorý utišuje kašľanie, zastavuje krvavé plucanie, zvlášte rozpušťa slizy, prekiža oslabujúce potenie su vnoci a napriva chuť k jedzeniu. Kto ťažko dýcha nech ho bezodkladne užívaj, bo jeho upotrebenie prevyšuje všecko očakavanie.

Cena jednej fľašky na príbrú 3 koruny, veľkej fľašky 5 korún, a 3 fľašky franko 15 korún. Spôštovou dobierkou alebo pri poprednom zaslaní peňazi posielia dorabaef

Örkény „Apostol“ lekáreň

Budapeš, József-körút 64. (S Klad 76.)

Bruyère drevené fajky.

Príjemné a suché fajčenie preto ohľadom čistoty a chutnávosti paru nemá.

Fabrikát prvej jakovosti z nepustného opravdovho dreva.

Vo väčšom záujme pýtať treba moji rozmiantý cenník s viacej než 3000 obrázmi.

Hladká hlava s veľmi zahnutým Bruyère odlejakom, pipka s rohovým koncom a s hodobabným šlauchom v dĺžke asi 21 cm. K 1.50. Táže fajka, lež s okruhlou hlavou rezanou z Bruyère dreva K 1.80 — Največší výber veci k fajčeniu potrebných možne najš v mojom cenniku, ktorý sa zdarma a franko rozposiela.

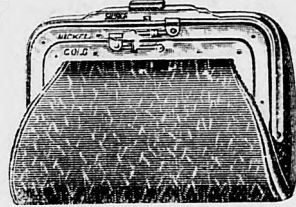
Rosposiela cis. a král dvorný líferant **Hans Konrad** dom vývozný: **Brüx, č. 501. Čechy**

Novota!

Novota!

Klučová-Vexir tobolka

može otvorená byť len kroz tých čo ju znajú a každej tobolke pripojená je úprava upotrebenia. Z čiernej pevnej kože

spevným vnútorným futrom, s fajnovým niklovým zátvorom, s 3 rozdielnými fackmi, každý fack pre seba k otvoreniu, ľahko k prehladnutu a veľmi prestraniná. K 1.80. Táže la z opravdovej kože morského psa K 2.50. Najväčší výber v tobolkách, vreckoch na peňaze, schrankách na cigare a cigarety v hlavnom cenniku. — Zasiela pri predbežnom doposlani peňazi c. a k. dvorný líferant **Hans Konrad** vývozný dom **Brüx** číslo 502. (Čechy). — Hlavný cenník s vyše 3000 vyobrazeniami zdarma a franko.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drapané 2 K, ľedšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K; biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkany červeneho, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina, 180 cm dlhá, 116 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, vyplnený novým, sivým, veľmi trvácim perim 16 K.; polpaperie 20 K.; paperie 24 K. jednotlivé periny 10 K., 12 K., 14 K., 16 K.; podhlavky 3 K., 3 K. 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo n vrat dovolené. Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Najdokonalejší

a najspofahlivejší liek domáci, ktorý spolu ako ústna voda, zarovnak aj ku ochrane vlasov, kože a ako prostriedok posilňujúci a bolesť ulavujúci skutočne sodpovie svojmu povolaniu je opravdový

Slanovinový lieh sily
fľaška po 30, 40 hal., 1 a 2 korunách.

Potrebný v každej domácnosti. Všade k dostaniu vo fľaškách po 30, 40 h. l., 1 a 2 korunách. 10 kusov malých fľašiek za 3 koruny posielia poštovou dobierkou alebo pri poprednom zaslaní peňazi.

Laboratorium **KOSMOS, Győr.**

Od tisícročia upotrebuva sa s veľkým úspechom proti

lámke a pakostnici

z konom chránený **KRIEGEROV**

REPARATOR

V Každéj domácnosti

nevyhnutelne potrebný!

Mlá fľaška 1 korona veľká

fľaška 2 koruny, v každej lekárni.

Poštou 5 malých fľašiek za 5 korún,

3 veľké fľašky za 6 korun pošie

„**Korona-lekáreň**“

Budapest, VIII., Calvin-plac (roh Baross-u.)

Zásielky denne poštovou dobierkou, alebo po predbežnom zaslaní peňazi.

Neťahajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď

Beretvás-pastilly

które za desať minut zastavia najtuzšie migrén-hlavybolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekárnú odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekárni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárník Kispest. Pri ž škatalkách zasielka franko.